

Architektura miejsc kultu i pamięci w dialogu narodów i religii

przesłanie:

Polska to teren pogranicza. Zarówno dawniej jak i obecnie jest miejscem spotkania wielu kultur, wielu narodów i wielu religii. Tu spotkały się różne kultury wspólnot narodowych i etnicznych Polaków, Ukraińców, Białorusinów, Litwinów, Rosjan, Żydów, Niemców, Romów, Łemków, Rusinów, Słowaków, Czechów, Węgrów, Ormian, Tatarów, Karaimów i wielu innych.

Tu spotkały się też większe i mniejsze religie świata, najpierw kultury łańcisko-rzymskiej i bizantyjsko-grecko-słowiańskiej oraz reprezentujące je wielkie religie chrześcijańskiego Zachodu i Wschodu, potem także i inne, ważne i od dawna tu obecne, monoteistyczne religie: judaizm i islam. To wspólne miejsce życia katolików, prawosławnych, ewangelików i baptystów, starokatolików i grekokatolików, świadków Jehowy, staroobrzędowców, żydów, karaimów i muzułmanów. Tu stoją ich wspaniałe – dawne i współczesne – świątynie: kościoły, cerkwie, zборы, synagogi, meczety, molenny, kienesy, sale królestwa i domy modlitwy. Tu stoją ich wspólne pomniki historii i tragedii. Tutaj, na ekumenicznych smentarzach, spoczywają ciała ich przodków. Tutaj, z pokolenia na pokolenie, czczona jest o nich pamięć. Wieczna pamięć.

Istnienie pogranicza kultur i religii to zjawisko dla nas niezmiernie intrygujące, prowokujące do dyskusji. To zjawisko inspirujące, pobudzające rozum i emocje. To zjawisko ujawniające dawne konflikty, ale też i napawające radością i nadzieją. Choć dawniej spotkanie ich było prawie niemożliwe, bo wszystkie religie żyły w dość dużym dystansie, dziś coraz częściej ujawnia się ich prawdziwe, żywe zainteresowanie. Rejestrujemy symptomy wzajemnej wymiany idei i wartości, wymiany form kultu i form wyrazu artystycznego w architekturze i sztuce.

Czy nie są to pierwsze symptomy ekumenicznego spotkania? Czy nie jest to już postulowane przez Kościoły "spotkanie w prawdzie i miłości"? Czy architektura świątyn, architektura duchowa, architektura miejsc kultu i pamięci jest tego spotkania dziś świadkiem? A może jest również jego wyrazem, może nawet jakąś symboliczną manifestacją?

Wydaje się nam, że w architekturze i sztuce wielu różnych miejsc duchowych na całym świecie, przy ich różnicach i podobieństwach, autonomii i zespoleniu, świat sacrum powraca do swojej pierwotnej jedności. Ta jedność już się realizuje. W różnorodności i w wymianie wartości. W tej syntezie sztuka w pełni uzyskuje swój sens i osiąga cel. Spełnia się w tym, do czego została powołana.

cel:

Głównym celem konferencji jest ukazanie i próba oceny zjawiska wymiany wartości w architekturze miejsc kultu i pamięci, powstałej w wyniku spotkania i dialogu różnych narodów i religii, na obszarach kulturowego pogranicza, w wielu miejscach na świecie.

Jerzy Uścińowicz

komitet naukowy konferencji:

- Prof. dr hab. inż. arch. Konrad Kucza-Kuczyński - *przewodniczący*
Politechnika Warszawska, wiceprzewodniczący KAIU PAN
- Prof. dr hab. inż. arch. Zbigniew Bać
Politechnika Wroclawska, przewodniczący KAIU PAN
- Prof. dr inż. arch. Rimantas Buivydas
Vilniaus Gedimino technikos universitetas
- Prof. dr hab. inż. arch. Witold Cęckiewicz
Politechnika Krakowska, honorowy przewodniczący KAIU PAN,
członek rzeczywisty PAN; członek Polskiej Akademii Umiejętności
- Prof. dr hab. inż. arch. Богдан С. Черкек
Національний університет „Львівська політехніка”
- Prof. dr inż. arch. Jūratė Jurevičienė
Vilniaus Gedimino technikos universitetas
- Prof. dr hab. inż. arch. Wojciech Kosiński
Politechnika Krakowska,
- Prof. dr inż. arch. Юрій І. Криворучко
Національний університет „Львівська політехніка”
- Prof. dr hab. Александр И. Локотко
Национальная академия наук Беларуси
- Prof. dr hab. inż. arch. Валерий Ф. Морозов
Politechnika Białostocka,
Беларускі нацыянальны тэхнічны універсітэт
- Prof. dr inż. arch. Галина П. Петришин
Національний університет „Львівська політехніка”
- Dr hab. inż. arch. Jerzy Uścińowicz
Politechnika Białostocka

rada programowa UIA WP „Spiritual Places”

- Prof. dr hab. inż. arch. Konrad Kucza-Kuczyński - SARP
Dr hab. inż. arch. Jerzy Uścińowicz – ZG SARP, dyrektor UIA WP SP
Dr inż. arch. Jerzy Grochulski – prezes ZG SARP
Arch. Zygmunt Knyszewski - CIAF
Prof. dr inż. arch. Юрий I. Криворучко – ZAU

komitet organizacyjny

- Dr hab. inż. arch. Jerzy Uścińowicz - przewodniczący
Dr inż. arch. Janusz Grycel – sekretarz
Dr inż. arch. Liutaras Nekrošius
Dr inż. arch. Aleksy Łapko
Mgr inż. arch. Agnieszka Januszkiewicz
Mgr inż. arch. Piotr Trojnieł
Mgr inż. arch. Sławomir Wojtkiewicz

biuro konferencji

Zakład Architektury Kultur Lokalnych
Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
ul. Grunwaldzka 11/15, 15-875 Białystok, Polska

ZAKŁAD ARCHITEKTURY KULTUR LOKALNYCH
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY POLITECHNIKI BIAŁOSTOCKIEJ

UIA WORK PROGRAMME „SPIRITUAL PLACES”

II Międzynarodowa Konferencja Naukowa

ARCHITEKTURA KULTUR LOKALNYCH POGRANICZA

Architektura miejsc kultu i pamięci w dialogu narodów i religii

organizator:

Zakład Architektury Kultur Lokalnych
Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
International Union of Architects UIA
Work Programme „Spiritual Places”

patronat honorowy:

J.M. Rektor Politechniki Białostockiej
J.M. Rektor Vilniaus Gedimino technikos universitetas
President of International Union of Architects

Komitet Architektury i Urbanistyki PAN
Zarząd Główny Stowarzyszenia Architektów Polskich SARP
Conseil International des Architectes Français - CIAF
Fundacja Nowosielskich

współpraca organizacyjna:

Architektūros fakultetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Stowarzyszenie Architektów Polskich SARP o. Białystok

Białystok - Vilnius, 2-4 . X . 2009 r.

program konferencji:

Piątek, 2.X.2009r., Białystok, ul. Grunwaldzka 11/15,
Wydział Architektury Politechniki Białostockiej, hala

9.30 – 10.00 Rejestracja uczestników
10.00 -10.20 Otwarcie I sesji konferencji, przywitanie gości
Słowo wstępne- J.M. Rektor Politechniki Białostockiej
Prof. dr hab. inż. Tadeusz Cicho
Dr hab. inż. arch. Jerzy Uścińowicz

I sesja plenarna

prowadzący sesję:

Prof. dr hab. inż. arch. Konrad Kucza-Kuczyński - przewodniczący
Ks. prof. dr hab. Michał Janocha
Ks. dr Henryk Paprocki
Dr hab. inż. arch. Jerzy Uścińowicz

10.20–10.40 Prof. dr hab. inż. arch. Konrad Kucza-Kuczyński
Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej
Fenomen pogranicza jako miejsca spotkania „innego”

10.40–11.00 Prof. dr hab. inż. arch. Wojciech Kosiński
Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej
Wzgórze Świątynne w Jerozolimie – spotkanie trzech Wielkich Religii

11.00–11.20 Ks. dr Henryk Paprocki
Katedra Teologii Prawosławnej Uniwersytetu w Białymstoku
Metamorfozy świątyni

11.20–11.40 Prof. dr hab. inż. arch. Teresa Kelm
Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej
Duch pogranicza – frontier spirit

11.40–12.00 Ks. prof. dr hab. Michał Janocha
Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Kard. S. Wyszyńskiego w Warszawie
Ikona Matki Boskiej Chelmskiej

12.00–12.20 Ks. dr Radosław Kimsza
Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Ikona Marka Ivana Rupnika: chrześcijańska teologia w bizantyjskich formach

12.20–12.40 Przerwa na kawę

II sesja plenarna

prowadzący sesję:

Prof. dr hab. inż. arch. Konrad Kucza-Kuczyński - przewodniczący
Prof. dr hab. inż. arch. Wojciech Kosiński
Prof. dr inż. arch. Юрій І. Криворучко
Prof. dr hab. inż. arch. Валерий Ф. Морозов

12.40–13.00 Arch. Tadeusz Barucki
Stowarzyszenie Architektów Polskich SARP
Dole i niedole architektury sakralnej pogranicza wschodniej Europy

13.00–13.20 Prof. dr hab. inż. arch. J. Krzysztof Lenartowicz
Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej
Kościół unicki. Zwiastum odrębnego typu?

13.20–13.40 Prof. dr inż. arch. Галина П. Петришин
Институт архітектури Державний університет „Львівська політехніка”
Spontaniczne sacrum w mieście

13.20–13.40 Dr hab. inż. arch. Jerzy Uścińowicz
Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Spotkanie wartości we współczesnej architekturze i sztuce sakralnej w Polsce

13.40–14.00 Prof. dr hab. inż. arch. Jan Rabiej
Wydział Architektury Politechniki Śląskiej
Śląskie sanktuaria – „domami otwartymi”

13.40–14.00 Mgr inż. arch. Mikołaj Mundzik
Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej
Współczesna sakralna architektura islamska w Europie

14.20-15.00

dyskusja

wystawa: „Między sacrum i profanum” - rzeźby prof. Jerzego Grygorczuka
15.20–16.00 obiad

16.30–20.00 zwiedzanie muzeum ikon, cerkwi oraz koncert muzyki chóralnej
w Ławrze Supraskiej

ok. 22.30 kolacja i nocleg w Domu Litewskim w Sejnach, ul. 22 Lipca 9

III sesja plenarna

Sobota, 3.X.2009r., Vilnius, Traku g. 1/26,
Architektūros fakultetas Vilniaus Gedimino technikos universitetas

13.00-13.20 Otwarcie III sesji konferencji, przywitanie gości
Słowo wstępne – J. M. Rektorius Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Prof. habil. dr Romualdas Ginevičius
Prof. dr arch. Rimantas Buivydas

prowadzący sesję:

Prof. dr inż. arch. Rimantas Buivydas - przewodniczący
Prof. dr hab. inż. arch. Konrad Kucza-Kuczyński
Prof. dr inż. arch. Галина П. Петришин
Prof. dr hab. inż. arch. J. Krzysztof Lenartowicz

13.20–13.40 Prof. dr inż. arch. Rimantas Buivydas,
Prof. dr inż. arch. Jūratė Jurevičienė
Architektūros fakultetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas,
Sacral Spaces in Vilnius Old Town: Concept and Development

13.40–14.00 Prof. dr inż. arch. Юрій І. Криворучко,
Doc dr inż. arch. Мирослав Яців,
Институт архітектури, Державний університет „Львівська політехніка”
Артикуляція форм світла в сакральній архітектурі України

14.00–14.20 Prof. dr hab. inż. arch. Wojciech Brzezowski,
Prof. dr hab. inż. arch. Marzanna Jagiełło-Kołączyk
Wydział Architektury Politechniki Wrocławskiej
Wrocław miastem pogranicza

14.20–14.40 Prof. arch. João Diniz
Fundação Mineira de Educação e Cultura University, Brazil
Tradition and modernity in sacred spaces: Cultural Borderlands in Brasil

14.40–15.00 Prof. dr hab. inż. arch. Валерий Ф. Морозов
Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Архітэктурны факультэт, Беларуска нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт
Античная тематика в культовой архитектуре Беларуси эпохи классицизма

15.00–15.20 Arch. Zygmunt Knyszewski
Conseil International des Architectes Français
Miejsca pamięci w przekazie wartości architektury i dziedzictwa kulturowego

15.20–15.40 Prof. dr inż. arch. Gábor Csanády
Debreceni Egyetem
Borders of Religions as Mixing Place in Hungary

15.40–16.00 obiad

IV sesja plenarna

prowadzący sesję:

Prof. dr inż. arch. Rimantas Buivydas - przewodniczący
Prof. dr hab. inż. arch. Wojciech Brzezowski
Prof. dr inż. arch. Jūratė Jurevičienė
Arch. Zygmunt Knyszewski

16.00–16.20 Prof. dr inż. arch. Vytautas Petrušonis
Architektūros fakultetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Structural exotericity of architectural composition of spiritual place as socio-cultural harmonizing factor

16.20–16.40 Dr inż. arch. Włodzimierz Witkowski
Instytut Architektury i Urbanistyki Politechniki Łódzkiej
Cerkiew huculska - miejsce kultu, przedmiot inspiracji, badań i przemian, przestrzeń dialogu

16.40–17.00 Dr inż. arch. Halina Landecka
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Lublin
Plac Litewski w Lublinie

17.00–17.20 Dr inż. Adam Musiuk
Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Rekonstrukcja cerkwi Zwiastowania Matki Bożej w Supraślu - na styku kultur, narodów i religii

17.20–17.40 Prof. dr hab. inż. arch. Aleksandra Sas-Bojarska
Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej
Przyroda pogranicza. Jej zagrożenia, ochrona i rola w podtrzymywaniu tożsamości miejsc kultu i pamięci. Przypadek Świętego Miejsca nad Rospudą

18.00–18.20 Dr inż. arch. Maciej Ambrosiewicz
Muzeum Wigier
Strażnicówki zespołu Kanalu Augustowskiego – formą architektury patriotycznej?

17.40–18.00 Mgr inż. arch. Krzysztof Woźniak
Instytut Architektury i Urbanistyki Politechniki Łódzkiej
Dwa kierunki architektury cerkiewnej na przykładzie Siemiatycz

18.00–19.00 dyskusja

19.00–19.30 „Sacrum pogranicza” – pokaz foto-obrazów Wiktora Wołkowa
20.00 – kolacja; nocleg w Hotelu Martialis, ul. Bistrycios 13 na Antokolu

Referaty i komunikaty zgłoszone do dyskusji:

Arch. Ranganathan Jegannathan, Institut Indien des Architectes
Understanding Vaasthu Shastra – the Architecture of India

Arch. Михаил Ю. Кеслер, Союз Архитекторов России
Иностранное влияние в русском православном, храмостроительстве

Dr inż. arch. Danuta Korolczuk, Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Krzyż na Podlasiu

Dr inż. arch. Krystyna Kramarczuk – Інститут архітектури,
Державний університет „Львівська політехніка”
Fenotyp i kenotyp obrazu Madonny w sztuce

Dr inż. arch. Alicja Bieske-Matejak, Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Cmentarz w Naumowiczach

Dr inż. arch. Janusz Grycel, Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Transponowanie tradycji w architekturze sakralnej na terenie polsko-białoruskiego pogranicza

Dr inż. arch. Agnieszka Kłopotowska, Dr inż. arch. Maciej Kłopotowski
Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Białostockie kościoły. Postmodernistyczny kryzys religijnej tożsamości

Dr inż. arch. Andrzej Tokajuk - Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Utracane sacrum. O problemach kształtowania przestrzeni miejsca kultu w śródmieściu Białegostoku

Mgr inż. arch. Agnieszka Januszkiewicz, dr inż. arch. Aleksy Łapko
Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Wpływ zmiany konfesji na architekturę obiektów sakralnych na przykładzie wybranych świątyn Białegostoku i okolic

Mgr inż. arch. Magdalena Sulima, Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Święty kąpielisko w domu wiejskim jako intymne miejsce kultu

Mgr inż. arch. Piotr Trojnieł, Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Klasycyzm w architekturze synagog na Podlasiu

Mgr inż. arch. Iwona Toczyłowska, Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Kościół p.w. Błogosławionej Bogusławy Lament w Białymstoku

Mgr inż. arch. Sławomir Wojtkiewicz, Wydział Architektury Politechniki Białostockiej
Ewolucja formy ołtarza posoborowego w Kościele rzymskokatolickim na ziemiach województwa podlaskiego

V sesja robocza

Niedziela, 4.X.2009r., Vilnius

10.00-14.00 wycieczka programowa – Śladami spotkań religii w Wilnie

14.00-15.00 obiad, powrót do Polski

ok. 19.30 przyjazd do Białegostoku, zakończenie konferencji